

ÖSSZEFOGLALÓ

JELENTÉS A BEVÁLT GYAKORLATOKRÓL ÚT A HATÉKONYABB PÉNZÜGYI ÖKOSZISZTÉMÁK FELÉ: A FINANSZÍROZÁSI FORRÁSOKHOZ JUTÁST MEGKÖNNYÍTŐ INNOVATÍV ESZKÖZÖK A KULTURÁLIS ÉS KREATÍV IPAROK (KKI) SZOLGÁLATÁBAN

A KULTURÁLIS ÉS KREATÍV ÁGAZATOK TAGÁLLAMI SZAKÉRTŐINEK NYITOTT KOORDINÁCIÓS
MÓDSZERT ALKALMAZÓ (OMC) MUNKACSOPORTJA

1 | Bevezetés – a kulturális és kreatív iparágakat érintő kihívások a forrásokhoz jutást illetően

Egy, a kreativitásra és a szellemi javakra mind inkább támaszkodó gazdaságban a kulturális és kreatív iparok (KKI) a leggyorsabban fejlődő iparágak közé tartozik. Ugyanakkor a KKI legtöbb kis- és középvállalkozása (KKV-je) nehézségekkel küzd a forrásokhoz jutást illetően és éppen ez képezi a növekedésük legfőbb gátját. A KKI tevékenységeket folytató KKV-knak természetükből fakadóan (ideértve a tárgyi eszközök hiányát, a szellemi javaktól való függést, a folyamatos fedezethiányt és nagymértékben kiszámíthatatlan piaci igényeket) általában elutasítással kell szembenézniük. A finanszírozói kör pedig, a bankokat is beleértve, érezhetően továbbra is csak korlátozott hozzáértéssel viszonyul ezen tulajdonságokhoz. A finanszírozási eszközökről szóló töredezetten rendelkezésre álló információk, a pénzügyi ökoszisztémák terén megmutatkozó aszimmetrikus információk, az elérhető támogatási forrásokról való hiányos tájékoztatás és a szellemi tulajdon értékelése további kihívások elé állítják a KKI iparágat.

Ez a Beszámoló az említett kihívásokat veszi górcső alá, párhuzamba állítja azokat a KKI számára a tagállamokban lehívható innovatív támogatási panelekkel és ajánlásokat tesz a leginkább korlátozó tényezők felszámolására. 32 sikersztori bemutatásával illusztrálják, hogy az innovatív támogatások miként találkoznak a KKI vállalati igényekkel.

Meg kell jegyeznünk azonban, hogy a Beszámoló nem merít ki valamennyi, a KKI szektor által hozzáférhető forrásokra vonatkozó kérdést, miután a pénzügyi ökoszisztéma egy dinamikus, állandóan mozgásban lévő tényező. A szakértői csoport munkája hatékonyságának maximalizálása érdekében a Beszámoló következtetéseit és az ajánlások végrehajtását a jelenlegi tanácsai Kulturális Munkaterv (2018) befejezése előtt felül kell vizsgálni.

2 | A Beszámoló alapjául szolgáló párbeszéd/a Beszámoló összefüggései

A Beszámolót a KKI szektor forrásokhoz jutásával foglalkozó nyitott koordinációs módszerű (OMC) szakértői csoport készítette, amely 2014 júliusában a Tanács 2011-2014-es Kulturális Munkatervének¹ keretében kezdte, majd a 2015-2018-as Munkaterv során hosszabbította meg működését („Kulturális és kreatív ágazatok: A kreatív gazdaság és innováció prioritási területe”)². A csoport a tagállamok kultúrával, vállalkozáspolitikával és pénzügyi finanszírozással foglalkozó szakértőiből áll.

A nyitott koordinációs módszer a tagállamok közötti együttműködés önkéntes formája, melynek célja a szakpolitikai döntéshozatal és strukturált együttműködés javítása együttes tanulási tevékenységek és bevált

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:cu0007>

² http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.463.01.0004.01.ENG

gyakorlatok átadása révén. A módszert a 2007-es Európai Kulturális Menetrendben tett Európai Bizottsági ajánlásra adott válaszként a kultúra területére is kiterjesztették 2008-ban.

Megbízásának megfelelően a munkacsoport főként a KKI ágazatok számára elérhető pénzügyi ökoszisztéma leírásával foglalkozik, valamint ezek egyediségeinek mélyebb elemzésének és megértésének mélyítésével célja a forrásokhoz jutás javítása.

Jelen Beszámoló a lehetőségek 100 példáját mutatja be, amely teret ad a tagállamok közötti együttes tanulási tevékenységeknek.

3 | Kinek szól a Beszámoló?

A Beszámoló számos célcsoportot szólít meg. Elsősorban az európai, nemzeti és nemzeten belüli politikai döntéshozókhoz szól, de finanszírozói csoportokat, KKI területen működő vállalatokat és szakembereket, valamint a KKI-finanszírozásban résztvevő egyéb érdekelteket is megcéloz. A meglévő finanszírozási rendszerek értékelése és a megtett ajánlások által valamennyi részes fél betekintést nyer arra vonatkozólag, miként győzhetőek le azok a nehézségek, amelyekkel a kreatív vállalkozások néznek szembe a finanszírozás biztosítása során, valamint lehetőséget ad a KKI ágazatban rejlő potenciál kreatív és teljeskörű növelésére.

4 | Kiindulási pont: a pénzügyi ökoszisztémák meghatározása

Egy ökoszisztéma jellemzően az összekapcsolódó és egymással kölcsönhatásban lévő részek rendszere vagy hálózatoként határozható meg. Egy KKI vállalat pénzügyi ökoszisztémája egyrészt belső elemekből, mint például a vállalkozás pénzügyi helyzete és pénzügyi eszközei, képzettségei, know-how, üzleti terv és javak vagy szolgáltatások; másrészt külső elemekből – úgy mint pénzügyi szolgáltatók és támogatók, javakat/szolgáltatásokat érintő kereslet, piaci dinamizmusok és igények, a releváns szabályozási és politikai keretek – áll. A **2. Fejezet** tartalmazza a KKI pénzügyi ökoszisztéma leírását, ideértve a számos tényező és közreműködő fél közötti kapcsolatot. Vizsgálja továbbá azon kihívásokat, amelyeknek a kulturális és kreatív ágazatok ki vannak téve a forrásokhoz jutással kapcsolatosan, kiemelt figyelmet fordítva a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok jelentőségére.

5 | Innovatív finanszírozási rendszerek és bevált gyakorlatok

A Beszámoló túlmutat a kihívások bemutatásán azzal, hogy számos tagállamot érintően kiemel egy sor olyan finanszírozási eszközt, amelyek vagy általánosan elérhetőek a kis- és középvállalkozások (KKV) – beleértve az ilyen KKI vállalkozásokat is – számára, vagy kifejezetten a kulturális és kreatív ágazatokat célozza meg.

A KKI a finanszírozási intézkedések tárlatából tudnak profitálni, az önfinszírozástól a köztámogatási intézkedésekig és magánfinanszírozásig (adósság és részvények). Ezen kívül vannak alternatív (gyakorta „vegyes”) finanszírozási modellek, amelyek a design és az új ügyfelek megnyerése terén a leginnovatívabbak. A **3. Fejezetben** (*A finanszírozási modellek tipológiája*) tárgyalt példák kiválasztása az értékelés elérhetősége, a reputáció, a pályázatok száma, a költségvetés mérete és megvalósíthatóság mentén történt. Egyes eszközök egyik országból a másikba hordozhatóak.

A **4. Fejezet** (*A KKI-vállalatok üzleti igényeinek az innovatív finanszírozással történő összevetése*) a kulturális és kreatív ágazatok nézőpontja felől közelíti meg a kialakult helyzetet, tanulmányozva 32 finanszírozást elnyerő vállalat eseteit és jellemezve a vonatkozó finanszírozási rendszereket. Ezzel kapcsolatosan a Beszámoló kiemeli a vállalatok és a finanszírozók igényei összevetésének fontosságát és bemutatja az innovatív finanszírozási eszközök segítségével kifejlesztett, megtermelt, illetve piacra dobott javak és szolgáltatások igen figyelemreméltóan gazdag mértékét.

Ezen két kiegészítő osztályozás mentén értékeli a már kialakult gyakorlatokat az **5. Fejezet**.

6 | Következtetések és Ajánlások (6. és 7. fejezet)

A legutóbbi tanulmányok igazolták a KKI-vállalatok egészének a gazdaságban megjelenő, vagyongyarapító és innovációt stimuláló képességét: mégpedig azt, hogy ezek is hozzájárulnak más ágazatok gazdasági növekedéséhez és innovációs fejlődéséhez. Mivel a kulturális és kreatív ágazatok sok mindennel képesek szolgálni Európát, a döntéshozók felelőssége biztosítani, hogy elháruljon egy, a forrásokhoz jutás terén mutatkozó és a gyarapodást akadályozó tényező.

Általánosságban elmondható, hogy a finanszírozásból eredő problémák továbbra is nagymértékben a hagyományos termelés megkönnyítéséhez járulnak hozzá. Ez egyértelműen kitűnik abból a tényből, hogy a szellemi javak nem számítanak a vállalat pénzügyi mérlegébe, valamint az ágazat összetett természetéből, amely hátráltatja az értékelésüket és járulékos felhasználásukat. Ennek eredményeként a KKI és más dinamikus gazdasági ágazatok szempontjából a finanszírozás és biztosítékokra irányadó szabályozás számos fajtája idejélműltnak bizonyul.

A hibák és a KKI forrásokhoz jutást gátló tényezők elhárítása érdekében az munkacsoport ajánlása alapján a tagállamok és a Bizottság a vonatkozó hatáskörükön belül:

- **tesztelik és megvalósítják az új és innovatív finanszírozási rendszereket**

Számos KKI-vállalat más iparágakkal azonos finanszírozási szükségletekkel bír, hiszen hasonló problémáik vannak, azonban közülük sok nem találja vagy nem aknázza ki az általánosabb finanszírozási rendszereket. Új finanszírozási eszközök bevezetésére van szükség, építve az újonnan felbukkanó finanszírozási panelekre, mint a mikrohitel, visszatérítendő hozzájárulások, a közösségi finanszírozás stb.

- **a jobb üzleti támogatáson keresztül javítják a finanszírozási forrásokhoz jutást**

A KKI-vállalatoknak jobb támogatási lehetőségekre van szükségük az üzleti kompetenciák fejlesztése terén, hiszen ez ösztönzi őket külső befektetők megkönyékezésére³.

- **támogatják a más iparágakban működő vállalatokkal kialakítandó társulásokat**

A KKI-vállalatok és a tágabb gazdaság vállalkozásai közötti B2B piacra irányulóan kiemelkedő fejlesztési lehetőségek vannak, amelyek katalizátorként szolgálhatnak az ágazatok közötti innováció terén. Ezek olyan innovatív voucher rendszereken keresztül fejleszthetők ki, amelyek javítják a piacra jutást és a forrásokhoz jutást. Fordítottan azonban ez a KKI kis- és középvállalkozások megnövekedett professzionalizációját követeli meg annak érdekében, hogy így be tudják azonosítani a más ágazatokban, illetve az egész társadalomban rejlő innovációs kihívásokat.

- **a befektetői figyelmen keresztül javítják a forrásokhoz jutást**

A KKI-vállalatok által kínált befektetési és üzleti lehetőségekre fel kell hívni a köz- és magánbefektetői kör figyelmét és megértését az új bevált gyakorlatok és közös előremutató kezdeményezések által.

- **javítják a KKI-re és a KKI-vállalatokra vonatkozó adatállományt**

A KKI dinamikája és hatása mérésének nehézségei miatt ajánlott a releváns és pontos adatgyűjtést célzó kezdeményezések és együttműködés támogatása nem csak magukra az ágazatokra vonatkozóan, hanem mint a gazdaság többi részében megjelenő innováció és növekedés hajtómotorjaira vonatkozóan is. A bevált gyakorlatokra vonatkozó jobb adatok és nagyobb odafigyelés terén a KKI-vállalatoknak a forrásokhoz jutás javítása érdekében erőteljesebb nemzeti és európai szintű színtérre van szükségük.

- **vagyoni és járulékos eszközként hasznosítják a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokat**

A gazdasági termelés állandóan fejlődő természetének és az új finanszírozási eszközöknek és gyakorlatoknak az összefüggésében az iniciatívák a szellemi tulajdonhoz fűződő jogoknak a vagyoni és járulékos eszközként történő hasznosítását kell, hogy célazzák. Különösen az alábbi lépések megtétele szükséges:

³ A kis- és középvállalkozásoknak csupán töredéke fejlesztett ki olyan tiszta üzleti stratégiát, amely általában szükséges a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés elnyeréséhez.

- > *javítani a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok beazonosítását és értékelését:*
 - szellemi tulajdonon alapuló vállalkozásokkal és finanszírozókkal való kapcsolódás a beazonosítási és értékelési eszközök fejlesztésének és használatának megkönnyítése céljából;
 - az ilyen eszközökkel kapcsolatos információ és tapasztalatok cseréje uniós szinten, és amennyiben lehetséges, összehangolásuk vizsgálata együttes működtetésük érdekében;

- > *a szellemi tulajdonhoz kapcsolódó vagyoni eszközökkel társított kockázati tényezők csökkentése:*
 - a finanszírozói kört a pereskedés ellen bebiztosító termékek elérhetőségének elősegítése, különösképpen azon termékekre vonatkozólag, amelyek a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok értékét maguk biztosítják a jogok portfóliójának értékének aláírásával;

- > *annak biztosítása, hogy a biztosítékokra irányadó jogalkotás nem akadályozza meg szükségtelenül a KKI és más, szellemi tulajdonban gazdag vállalkozásnak a finanszírozási forrásokhoz jutását:*
 - a jogalkotás felülvizsgálata a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokra vonatkozó biztosíték releváns formái lehetővé tételének szándékával;

- > *elősegíteni a megvalósítási stratégiákat:*
 - piaci fejlesztési monitoring a szellemi tulajdon cseréjének felbukkanásával kapcsolatosan, valamint, amennyiben hasznosnak bizonyul, bátorítani a szellemi tulajdon cseréjének európai megteremtését;

- > *tisztázni a nemzetközi kérdéseket:*
 - figyelembe venni a szellemi tulajdon ellenében adott kölcsön sajátosságait a zálogjoggal biztosított ügyletek területén megvalósuló nemzetközi együttműködés során, különösen az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságában (UNCITRAL);

- > *növelni a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok „bankosíthatóságát” és teljes értékű vagyoni eszközökként történő elismerésüket:*
 - együttműködés a finanszírozói, biztosítói és pénzügyi közvetítói körrel a megvalósíthatóság és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok másodlagos piacának fejlődésének támogatását célzó igénymechanizmusok feltárása érdekében.

A **Beszámoló teljes szövege** elérhető az alábbi linken:

http://ec.europa.eu/culture/library/index_en.htm

az OMC Munkacsoport társelnökei:

Kimmo Aulake (Oktatási és Kulturális Minisztérium, Finnország) és

Rasmus Wiinstedt Tscherning (ügyvezető igazgató, Kreatív Üzleti Kupa, Dánia)

További információkért keresse meg:

Európai Bizottság

Oktatási és Kulturális Főigazgatóság

D Igazgatóság – Kultúra&Kreativitás

D1 Osztály– Kulturális Sokszínűség és Innováció

Email: EAC-UNITE-D1@ec.europa.eu